

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 26/1996 vp

Hallituksen esitys laeiksi työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1997, vuodelta 1997 perittävästä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta ja työttömyyskassalain 29 §:n muuttamisesta ja 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunta on 22 päivänä lokakuuta 1996 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 169/1996 vp laeiksi työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1997, vuodelta 1997 perittävästä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta ja työttömyyskassalain 29 §:n muuttamisesta ja 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Hannu Hakkola sosiaali- ja terveysministeriöstä, asiamies Johan Åström Teollisuuden ja Työnantajien Keskusliitosta edustaen myös Työttömyyskassojen Keskuskassaa, työvoimapolitiittinen asiamies Martti Huttunen Palvelutyönantajista, lakimies Janne Metsämäki Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, sosiaalishteeri Veikko Simpanen Toimihenkilökeskusjärjestö STTK:sta, lakimies Markku Kojo Akavasta, toiminnanjohtaja Juhani Talonen Työttömyyskassojen Yhteisjärjestöstä ja hallituksen jäsen Karl-Gustav Kunnas Työttömien Valtakunnallisesta Yhteistoimintajärjestöstä. Lisäksi valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon Suomen Yrittäjät ry:ltä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että työnantajilta vuonna 1997 perittävä työttömyysvakuutusmaksu porrastettaisiin työnantajan maksamien työpalkkojen mukaan siten, että maksu olisi 1 % palkkasumman ensimmäisen viiden miljoonan markan osalta ja tämän ylittävältä osalta 4 %.

Esityksessä ehdotetaan myös, että työ- tai virkasuhteessa taikka muussa palvelussuhteessa olevat henkilöt osallistuvat myös vuonna 1997 työttömyysturvan ja työeläkelisien kustantamiseen työttömyysvakuutusmaksulla, jonka suuruus olisi vuonna 1997 vuositasolla 1,5 % ennakoperinnän alaisesta palkasta. Maksun arvioi-

dusta tuotosta käytettäisiin 80 milj. markan ylittävältä osalta puolet ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan valtionosuuden pienentämiseen ja puolet työeläkelisien rahoitukseen. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuun liittyen ehdotetaan työttömyyskassalaki edelleen vuonna 1997 väliaikaisesti muutettavaksi.

Ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan rahoitusosuuksia muutettaisiin väliaikaisesti. Vuonna 1997 valtionosuus olisi 54,5 % ja keskuskassan rahoitusosuus 40 %. Lomautusajalta maksettavien työttömyyspäivärahojen osalta työnantajien rahoitusosuutta nostettaisiin 67,5 %:iin. Työttömyyskassalakia muutettaisiin siten, että työttömyyskassojen keskuskassalla voi olla maksuvalmiuden turvaamiseksi suhdan-nerahasto.

Esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodelle 1997 ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997 ja, työttömyyskassalain 29 §:n muuttamista lukuun ottamatta, olemaan voimassa vuoden 1997 loppuun.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta kehottaa edelleen selvittämään muita perusteita kuin palkkasummaa työttömyysturvamaksun perusteeksi. Perusteena voi olla esimerkiksi liikevaihto, jalos-tusarvo tai pääomavaltaisuus. Tavoitteena tulee olla järjestelmä, joka tukee työllisyyttä ja työllistämistä.

Hallituksen esityksen perusteluihin viitaten sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Helsingissä 25 päivänä lokakuuta 1996

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Jouko Skinnari /sd, varapuheenjohtaja Maija Perho /kok ja jäsenet Anne Huotari /vas, Jorma Huuhtanen /kesk, Liisa Hyssälä /kesk, Timo Ihamäki /kok,

Kari Kantalainen /kok, Paula Kokkonen /kok, Mikko Kuoppa /va-r, Eero Lämsä /kesk, Hannes Manninen /kesk, Margareta Pietikäinen /r, Maija Rask /sd, Osmo Soininvaara /vihr, Marjatta Vehkaoja /sd ja Marja-Leena Viljamaa /sd.

Vastalause

Työttömyys on säilynyt huolestuttavan korkealla tasolla. Työttömyysetuudet ovat sen vuoksi edelleen huomattavan suuret, noin 24 miljardia markkaa vuositasolla, kun varsinaisen työttömyysturvan lisäksi otetaan huomioon työvoimapolitiittinen koulutustuki ja työeläkelisiin tätä kautta ohjattava rahoitus. Valtion osuus näistä menoista on noin 12 miljardia markkaa eli puolet, työnantajien osuus vajaat 8 miljardia markkaa eli lähes 40 %, kassojen osuus on 700 miljoonaa markkaa eli noin 3 % ja palkansaajien työttömyysvakuutusmaksulla kerättävä osuus noin 3,5 miljardia markkaa eli noin 15 %.

Työttömyyden kansantaloudelliset kustannukset ovat siis korkeat, inhimillisistä kustannuksista puhumattakaan. Tilanteen korjaamiseksi ensisijaiset toimenpiteet onkin kohdistettava työttömyyden vähentämiseen. Sekä työllistämisen että työllistymisen edellytyksiä on parannettava.

Keskustan mielestä työllisyyden kohentamiseksi on ensiarvoisen tärkeää, että vahvistetaan erityisesti pienen ja keskisuuren yritystoiminnan edellytyksiä. Tämä edellyttää useiden samanaikaisten toimenpiteiden kokonaisuutta. Yksi osa tätä kokonaisuutta on se, että pienten ja keskisuuren yritysten työnantajamaksurasitusta kevennetään. Näihin ns. välillisiin kustannuksiin kuuluvat myös työttömyysvakuutusmaksut.

Pitkällä tähtäyksellä tarvitaan koko työttömyysturvarahoituksen uudelleen tarkastelua. Tässä vaiheessa on kiinnitettävä huomiota työnantajamaksurasituksen jakautumiseen erikoisten ja erilaisen maksukyvyn omaavien yritysten välillä. Pääomavaltaiten suuryritysten mak-

sukyky on oleellisesti parempi kuin pienten, työllistävien yritysten. Niiden osalta palkkasumman mukaan määräytyvät maksut ovat suhteellisesti vähemmän rasittavia.

Keskusta esitti jo viime vuonna työnantajien työttömyysvakuutusmaksun selkeämpää porrastamista työvoimavaltaiten pienyritysten hyväksi, mutta hallitusryhmät torjuivat muutosehdotuksemme. Tulos on näkyvissä huonona työllisyystilanteena. Nyt olisi korkea aika tehdä kädenojennus niille sekä tuotannollisessa toiminnassa että palvelualoilla oleville pienyrityksille, joiden harteille yhteiskunta on asettanut suurimmat odotukset työllistämisen lisäämiseksi. Työllistäminen ei voi olla motivoivaa, jos se välittömästi merkitsee myös huomattavaa välillisten kustannusten lisäystä.

Katsomme, että työnantajien työttömyysvakuutusmaksu tulee porrastaa jyrkemmin pienyrityksiä suosivaksi mutta kokonaisuudessaan kustannusneutraalisti seuraavasti: Työttömyysvakuutusmaksua ei peritä lainkaan, jos työnantajan maksama palkkasumma on alle kuusi miljoonaa markkaa vuodessa. Palkkasumman ollessa 6—60 miljoonaa markkaa vuodessa maksu olisi neljä prosenttia kuuden miljoonan markan ylittävältä osalta ja palkkasumman ollessa yli 60 miljoonaa markkaa maksu olisi viisi prosenttia tämän ylittävältä osalta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 2. ja 3. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja

että 1. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki**työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1997**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

(1 ja 2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Työttömyyskassalain 33 §:ssä tarkoitettua työttömyysvakuutusmaksua ei peritä 2 momentissa tarkoitettujen työpalkkojen ensimmäisen kuuden miljoonan markan osalta. Kuuden ja kuuden-

kymmenen miljoonan markan palkkasumman välillä maksu on neljä prosenttia ja kuusikymmentä miljoonaa markkaa ylittävän palkkasumman osalta viisi prosenttia.

2 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 25 päivänä lokakuuta 1996

Jorma Huuhtanen /kesk
Eero Lämsä /kesk

Liisa Hyssälä /kesk
Hannes Manninen /kesk

